

I.: Od Adama do Mozesa. II. Do Kristu-sovega rojstva. III. Do Konstantina velikega. IV. Do Karola velikega. V. Do cerkvene ločitve v zahodu. VI. Do današnjih dni (str. 1—206). Tiskana poznej tudi posebej: Zgodovina sv. vere. I.—VI. 8. str. 183. — Marije Rožen Cvet — poslovenil z duhovnim svojim pomočnikom — Fr. Kosarjem — Mihael Stojan, Braslovski dehant. V Celovcu 1855. 12. 414 (Jezičnik XXIV str. 39. cf. Danic. 1855 str. 87). — Danica l. 1857: O duhovnih vajah in ljudskim misijonu iz Šent-Andreja na Koroškim.

Drobtince l. 1858: Marija Celj (Pri-godba str. 151—168). Prijazno pismo ministrantom, kako gre pri daritvi sv. maše se jim pobožno obnašati in spodbudljivo pozvanjati (str. 301—307). — Drobtinice l. 1859—60: Misjonska pridiga od pre-svetega rešnjega Telesa s prošnjo za odpušenje (Govorjena v Vuženici l. 1858 str. 57—74). — Drobtinice l. 1861: Keršanska Beseda za Mariino družbo v pomoč kristjanom v jutrovskega krajih (str. 12—26). Keršanska Beseda za bratovščino živega Roženkranca v prvo nedeljo ok-tobra (str. 87—99). — Zg. Danica 1862:

Katoliško duhovstvo in narodnost. Beseda, ki jo je govoril Fr. Kosar, špiritval, v Marburški čitavnici pri shodu 8. grudna 1861. — . . Moj poklic, kakor duhovnega voditelja bogoslovcev tirja od mene, mladim duhovnom take načela ali vodila v serce vcepiti, po katerih bi se za-mogli ves čas svojega življenja varno v vseh zadevah svojega poklica ravnati, ne da bi kje zoper njegov namen zagrešili, velikoveč v vsih zadevah se mu bližali.

In ker je zmed naj tehtniših zadév, ki jih je sedanji čas med Slovenci na den spravil, gotovo narodnost ali oživljanje na-roda našega v narodnem zmislu ali pomenu, mora tudi za mene zmed nar imenitniših skerbi biti, ktere pravila naj bi se dale mladim duhovnikom zastran njih vedenja do narodnosti kakor zvezde voditelice na daljni in nevarni poti njih dušnega pastirovanja . . I. Narpoprej se vprašamo: Ali se sme morebiti katoliško duhovstvo proti oživljanju in napredovanju narodne zavednosti zgolj terpivno (pasivno) deržati? Odgovorimo: Nikakor ne . . II. Dolžen je katoliški duhoven se djansko vdeležiti narodnega razcvetanja. Pa ne kar nikavni vzroki ženejo katoliškega du-hovna na polje narodnosti, temuč tudi prevažni vzroki terdivni . . . Ako pa ter-dimo, da mora katoliško duhovstvo v duhu keršanstva djansko vladati narodnost, ni-kakor ne mislimo, da bi njegovo vdele-ževanje pri narodnosti smelo biti na nos na glavo, nepremišljeno, brez vsega konca in kraja, temveč rečemo, da so v tem obziru po pameti in keršanskem razodenji tesne meje odkazane, kakor za vsakega rodoljuba sploh, tako še posebej za kato-liške duhovne . . III. Meje, katerih kato-liško duhovstvo zastran narodnosti nikdar prestopiti ne sme . . Ako katoliško du-hovstvo v teh mejah in po teh pravilih narodnosti obdeluje, si smé svesto biti, da dela v duhu keršanstva. Bog bo gotovo z njim, in kdo bo zoper njega! Podobno bo modremu možu, kateri je sozidal svojo hišo na skalo, in ploha se je ulila in prišle so vode in vetrovi so pihali in so se v tisto hišo vperli, in ni padla, zakaj vstavljena je bila na skalo (Mat. 7, 24. 25).

Vprašanja in odgovori.

Jeden in trideseto vprašanje.*) Tukaj je tri-razredna ljudska šola s poludnevnm poukom v vseh razredih.

*) V letniku 1890 smo odgovorili 15, v letniku 1891 tudi 15, skupaj torej 30 vprašanjem. Ured.

Slavni e. kr. okrajni šolski svet je doposlal dne 8. vinotoka 1891, št. 698, na vse tri- in štirirazredne ljudske šole nastopni odlok:

»Učiteljica mora poučevati vedno le prvi razred. Vsi drugi učitelji morajo alternirati in si ure v tednu jednako porazdeliti«.

Dné 16. listopada p. l. se je vršilo zbog tega tukaj lokalna konferencija. Sestavljen je ugovor proti alterniranju in proti porazdeljenju ur, podpisan s tem:

1. Da je vsaka učna moč z dekretom le na določeno mesto postavljena, tedaj I., II., III., IV. učna moč.

2. Da imajo alternirajoči učitelji ogromno različne plače (od 450 do 780).

3. Da nima nižji učitelj za večji trud, niti najmanjšega zakonitega upanja, kdaj povisan biti v višji plačilni razred.

4. Da je odlok za tekoče leto prepozno došel in je tedaj oviranje v pouku neizogibno.

Toda dné 16. grudna je došel zopet odgovor od slav. c. kr. okrajnega šolskega sveta, da se ima ukaz nemudoma izvršiti.

Vprašanje je tedaj:

1. Jeli kaka zakonita pot in pomoč, da se alterniranje ne uvede, ali vsaj med letom ne upeljuje?

2. Jeli to kak vesel migljaj od zgoraj, da se bodo vendar že plače po tolikokrat že stavljenem predlogu po službenih letih razvrstile? (G. F. D.)

Odgovor. Da bi bil predstoječi razpis kak migljaj, da se bodo učiteljske plače uredile po službenih letih, o tem nam ni nič znanega, ker se po novi uredbi učiteljskih plač na Kranjskem o kaki prenarredbi dotičnega zakona v merodajnih krogih sploh še ni razgovarjalo. Dasi smo mi prvi zagovorniki uredbe učiteljskih plač po službenih letih, Vam žalibog o tej stvari ne moremo dati ugodnega odgovora in bode še nekaj Save, Krke in Kolpe preteklo v Črno morje, predno se bode ustreglo tej iskreni želji vsega Kranjskega učiteljstva. Največ, kar bi pri se-

danjih razmerah po skupnem postopanju mogli doseči, bi bilo to, da bi se v I. in II. plačilno vrsto uvrstilo več odstotkov učnih močij.

Kar se pa tiče alterniranja učnih močij na večrazrednicah, smatramo mi to za velik napredek v notranji uredbi ljudske šole. Skušnja učne usposobljenosti je za vse ljudske učitelje jednaka. Vsak učitelj je torej usposobljen za pouk v vseh razredih ali oddelkih ljudske šole. V katerem razredu naj učitelj poučuje, je popolnoma neodvisno od njegove plače, ker plača ne določuje njegove usposobljenosti. Krivica bi se delala usposobljenemu učitelju, ako bi se on jedino zaradi plače izključil iz alterniranja v višje razrede. Koristij, ki izvirajo iz alterniranja za učitelja kakor za učence, torej sploh za povzdigo šole, tukaj ne bomo navajali, ker so šolnikom sploh znane.

Da učiteljica ostane v nižjem razredu, utemeljeno je v šolskih zakonih; da bi se pa upirali zoper alterniranje učiteljev, nam ni znana nobena zakonita pot, po kateri bi svoj namen dosegli in bi tako upiranje sploh imenovali »cof« osemnajstega stoletja. Sedaj seveda, ko smo že v sredi leta, ne more vpeljati alterniranja biti v prid šoli, ali če se Vam akazuje, Vi niste za to odgovorni.

Jednaka porazdelitev tedenskih ur med učitelje, ki alternirajo — ako ni za to posebnega vzroka —, tudi nam ne dopade. Naš ideal je učitelj, ki je usposobljen za pouk v vseh obveznih predmetih. Tak učitelj naj izmisi ženska ročna dela poučuje vse predmete v svojem razredu sam. Potem bode ves pouk jednoten in se bode jeden predmet naslanjal na drugega. Po našem mnenju spada to v notranjo šolsko uredbo, katero naj določuje učiteljska konferencija.

L i s t e k.

Listi slovenskega pesimista.

VII.

Gospod urednik! Ko sem prvokrat čital krasno Jurčičevo delo »Deseti brat«, smejal sem se najsrečneje oni dogodbi o originalnem Krjavljju, kadar je čakal s šilom v roki svojo nagajivo kozo skrit za plotom, skozi kateri je navadno mulila prepovedano travo. Prav živo sem si mislil Krjavlja, kako silno možko se je držal za plotom ležeč in kako mu je same nestrpnosti in škodoželjnosti trepetala vsaka žilica na starikavem, nagrbnjenem lici. Kako zadovoljen je bil sam s seboj, ko je nadležni živali zadršilo v nos. Pač huda lekcija!

Gotovo že hočete reči, gospod urednik, kam pa ta misli s tako šepavo primero. Počakajte. Na svetu ni vse ravno, primere niso vse dobre.

Oni dan je moj prijatelj, g. Postojnski omenil nekoliko odnošajev slovenskega učiteljstva do krajnih

šolskih svetov. Tedaj sem si mislil: da nisem jaz na njegovem mestu. Kako z veseljem — morda še z večjim kot Krjavlj — bi dregnil v to sršenje gnezdo. Ker sem pa jaz, gospod urednik, s prostim časom prav tako v zadregi, kot Vi s prostorom v listu, ni mi bilo mogoče. Spominjal sem se le prijatelja Krjavlja, in to me je tešilo.

Odnosaji učiteljstva do krajnih šolskih svetov niso povsod jednaki. V sosednih kronovinah so različni od naših na Kranjskem, kjer treba časih prav beraški moledovati za drva, črnilo, tiskovine. S kakšnimi doneski za knjižnico ali šolski vrt je pa že »a priori« — nič. Poleg tega je pa prvomestnik — nekd celo branja in pisanja nevešč — silno velik gospod, katereinu se mora uboga para — učitelj »sine qua non« pokoriti.

V svesti si, da govorim iz srca vsakemu, kdor je bil že na deželi učitelj-voditelj, smelo trdim: o krajnih šolskih svetih v nekaterih vaseh na deželi ni